

ÞÓRUNN SIGURÐARDÓTTIR

UNDANVILLINGUR REKINN HEIM

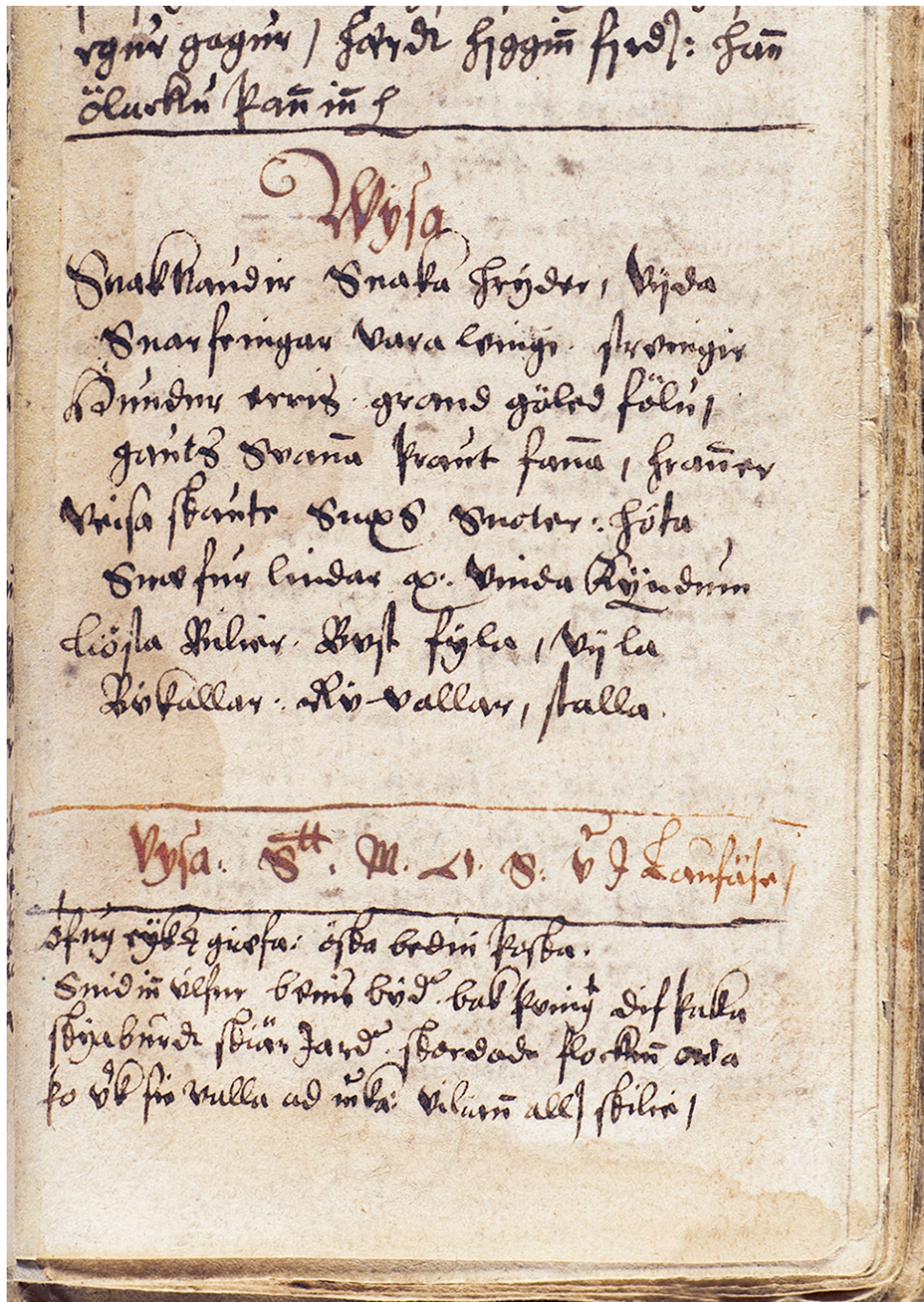
Um „lausavísu“ Magnúsar Ólafssonar í Laufási

Í HANDRITI sem tímasett hefur verið til 17. aldar, og varðveitt er í Konunglega bókasafninu í Stokkhólmi undir safnmarkinu Holm Papp. 8vo nr 25, er lausavísa sem eignuð hefur verið séra Magnúsi Ólafssyni (um 1573–1636) í Laufási við Eyjafjörð.¹ Vísan er á bl. 103r og hefur yfirskriftina „Vysa sera M. O. S: var j Laufase“. Hún var fyrst prentuð í útgáfu Anthony Faulkes á höfundarverki séra Magnúsar, *Magnúsarkveri*, árið 1993:

Ófug eyk og giæfa:
öska bediu þoska
snidinn vlfur beins bvdar
bak þvingad dif þaka
skya burdr skiär jardar.
skordade flockinn orda
þo verk sie valla ad marka:
viliann aller skilia.²

Í athugasemdum útgefandans undir vísunni virðist hann þó hafa ákveðnar efasemdir um að vísan sé eftir Magnús: „This verse follows immediately after no. 8 above in this manuscript, which here has no attribution, and it is possible that what appears to be the heading of no. 42 in fact relates to no. 8.“³ Númerin vísa til staðsetningar vísanna í útgáfu Faulkes. Nr. 8 er vísan „Snaknaudar snaka hrijder vijda“, sem er skrifuð næst á undan lausavísunni í handritinu, og nr. 42 er lausavísan í útgáfu Faulkes.

- 1 Handritinu er lýst og efni þess rakið í Jón Helgason og Anne Holtmark, *Háttalykill enn forni*, Bibliotheca Arnarnæana I (Hafniae: Munksgaard, 1941), 7–16; vísan er nefnd á bls. 8.
- 2 Anthony Faulkes, *Magnúsarkver. The Writings of Magnús Ólafsson of Laufás* (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 1993), 131.
- 3 Sama rit, 131.

Úr handriti sem varðveitt er í Konunglega bókasafninu í Stokkhólmi,
Holm Papp. 8vo nr 25, bl. 103r.

Hér verða færð rök fyrir því að vísan sé nær örugglega eftir Magnús Ólafsson og enn fremur sýnt fram á að hún hafi ekki verið ort sem lausavísa heldur sem niðurlag lengra kvæðis, þar sem skáldið felur nafn sitt. Jafnframt verður kvæðið gefið út og þar með er allöngu kvæði, sem nú á dögum er óþekkt, aukið við útgefið heildarsafn skáldsins.

2 Lausavísa eða lokaorð tækifæriskvæðis

Eins og kemur fram í tilvitnun í athugasemdir Faulkes að ofan, þá veltir hann því fyrir sér hvort yfirskriftin eigi hugsanlega við aðra vísu, sem skrifuð er næst á undan þessari, og hefur verið eignuð Magnúsi í fleiri handritum. Ekki finnst mér tilefni til að draga þá ályktun.

Strikað er undir lokaorð langs kvæðis sem endar á bl. 103r og þar fyrir neðan er yfirskriftin „Wysa“ fyrir vísu Magnúsar „Snaknaudar snaka hrijder vijda“. Þá er ofanrituð yfirskrift, „Vysa sera M. O. S: var j Laufase“, afmörkuð milli tveggja lína. Ef hún á við efri vísuna þá hefur sú tvær fyrirsagnir, bæði á undan og eftir, en neðri vísan enga (sjá mynd að framan). Þótt lausavísur hafi ekki alltaf fyrirsagnir í handritum er líklegra að neðri fyrirsögnin eigi við hana fremur en að hún sé baktitill fremri vísunnar. Hitt er þó nokkuð víst, að skáldið hefur heitið Magnús, því nafnið er bundið með því að nota heiti rúnastafa í vísunni:

M *Öfug eik*. Ef rúninni sem stendur fyrir ýr [h], sem er trjáheiti, er snúið við er komin rúnin sem stendur fyrir mann, M [Ψ].

A *Gæfa óska beðju þorska*: Óski er Óðinsheiti. Beðja hans er Jörð. Þorskar jarðar eru ormar. Gæfa orma er sumar og „ár“ er gott sumar („gumna góði“) eins og segir í íslenska rúnakvæðinu, þ.e. A, Á.⁴

G *Sniðinn úlfur beins búðar*. Búð beins er húð. Úlfur húðar er kaun, þ.e. k („kaun er beggja barna böll“ segir í rúnakvæðinu), en sniðin kaun er sködduð rún, þ.e. k breytist í G.

N *Bak þvingað dif þaka*: dif þaka er sennilega misritun fyrir dufþaka. Dufþakur var þræll Hjörleifs fóstbróður Ingólfs Arnarsonar eins og segir í Landnámabók.⁵ Bakþvingað: ánauð eða nauð, þ.e. N, eins og segir í rúnakvæðinu: „Nauð gerir (k)nappa kosti“.

4 Íslenska rúnakvæðið er prentað í Páll Eggert Ólason, „Fólgin nöfn í rímum,“ *Skírnir* 89 (1915), 119–121.

5 *Íslendingabók. Landnámabók*, útg. Jakob Benediktsson, Íslensk fornrit I (Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag, 1968), 42–43.

Ú *Skýja burður* er regn, þ.e. „úr“ sem stendur fyrir U, Ú í rúnakvæðinu.

S *Skjár jarðar* er sólin, þ.e. S.⁶

Útgefandi vísunnar í *Magnúsarkveri* veltir ekki fyrir sér efni vísunnar eða tilefni. Það er þó forvitnilegt fyrir margra hluta sakir. Af niðurlagi vísunnar er greinilegt að hún hefur upprunalega verið hluti af kvæði, líklega lofkvæði eða erfikvæði um samtímamann skáldsins. Skáldið „skorðaði flokkinn orða“, en flokkur er kvæði í dróttkvæðum stíl og getur varla átt við lausavísu. Svo bætir hann við retórísku ritklifi sem felst í uppgerðarlíttillæti og var algengt í kveðskap bæði miðalda og síðari alda:⁷ „Þó verk sé varla að marka / viljann allir skilja.“ Hér er varla átt við lausavísu sem ætlað er að standa stök, „verkið“ hlýtur að vísa til heils kvæðis. Enn fremur má geta sér þess til að viðfang kvæðisins hljóti að hafa verið einhver sem mikið átti undir sér, líklega verið velunnari (*patron*) skáldsins eða yfirvald. Nafnafelur á borð við þá sem er í vísu Magnúsar voru allalgengar í rímum á síðari öldum en þær má einnig finna í öðrum tegundum skáldskapar, eins og tækifæriskvæðum.⁸ En hvar er kvæðið?

Svo vill til að í handriti sem varðveitt er í handritasafni Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns, undir safnmarkinu Lbs 2388 4to, er uppskrifað erfiljóð sem endar á nafnavísu Magnúsar Ólafssonar.⁹ Hannes Þorsteinsson getur þessa kvæðis í *Ævum lærðra manna* og telur það vera ort af Magnúsi. Hann nefnir þó ekki nafnavísuna í því samhengi heldur ummæli um Sigríði, dóttur Björns, í kvæðinu: „Talar höf. um að Sigríður dóttir Björns hafi verið hjá afa sínum Benedikt (Halldórssyni ríka) á Grund, og verið sér góð, en Magnús var að nokkru leyti uppálfingur

6 Ég þakka Hauki Þorgeirssyni og Katrínu Axelsdóttur fyrir að ráða nafnaþrautina fyrir mig.

7 Sverrir Tómasson fjallar um ritklifið „tilgerðarlegt líttillæti“ í miðaldabókmenntum í doktorsritgerð sinni og rekur það annars vegar til retórískra handbóka og hins vegar til kristilegrar auðmýktar (*humilitas*). Sjá Sverrir Tómasson, *Formálar íslenskra sagnaritara á miðöldum. Rannsókn bókmenntabefðar* (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 1988), 151 o. áfr. Ritklifið er mjög algengt í rímum árnýaldar og það má víða finna í öðrum bókmenntategundum, t.d. mörgum erfiljóðum.

8 Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun. Erfiljóð, harmljóð og huggunarkvæði á 17. öld* (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, 2015), 153, 246, 259, 266.

9 Sama rit, 387.

Benedikts og skjólstæðingur.¹⁰ Kvæðið er á blöðum 4v–6v (bls. 8–12) og er nafnavísan neðst á aftasta blaðinu. Enginn höfundur er tilgreindur í fyrir sögn efst, sem er: „Afgangz minnyng Biorns Benedictz sonar, er andadist 22 Augusti 1617“, kannski ekki þörf á því vegna vísunnar aftast. Örlítill orðamunur er á milli „lausavísunnar“ í Holm. Papp. 8vo nr 25 og nafnafelunnar í erfiljóðinu: 3 snidinn] svidinn 2388; 4 bak þvingad] bak þvyngradur 2388; 5 skiär] skiær 2388; 8 skilia] skilie 2388. Lausn nafnagátunnar er eftir sem áður hin sama. Kvæðið hefur ekki varðveist víðar svo kunnugt sé. Það er prentað hér aftar stafrétt og skáletrað það sem leyst er úr böndum.

3 Bygging kvæðisins og efni

Kvæðið er mjög hefðbundið, bæði hvað varðar efni og efnistöð. Það hefst á yfirlýsingu um að mætur höfðingi sé nýlega fallinn frá, sem menn sakna, sérstaklega á Norðurlandi, og nú sé ætlunin að rannsaka dyggðir hans og sóma. Ævisaga hins látna er rakin, sem tekur yfir meginhluta kvæðisins, rætt um hverfuleika lífsins, sorg vegna andláts Björns tjáð og að lokum sett fram huggun til handa ástvinum. Skipta má frásögninni í nokkra þætti er draga dóm af retórískum reglum um samsetningu lofræða, sem lesa má um í ritgerðum klassískra höfunda, og þeim er skipað niður í samræmi við aðferðir klassískrar mælskulistar. Höfundur *Rhetorica ad Herennium*, sem var eitt vinsælasta rit um mælskufræði á miðöldum og síðar, fjallar m.a. um aðferðir við að semja tækifærissræður (lat. *genus demonstrativum*), þ.e. hvernig eigi að lofa eða lasta menn.¹¹ Aðferð hans við að lofa byggist á þremur grundvallaratriðum: a) Ytri kringumstæðum (svo sem uppruna, menntun, völdum, félagslegum tengslum o.s.frv.), b) líkamlegum einkennum (t.d. framkomu, útliti og heilsu) og persónulegum eiginleikum (dyggðum eins og trúrækni, mannúð og samlíðan, svo eitthvað sé nefnt) þess sem lofa skal. Annað rit sem mikil áhrif hafði á bókmenntir fyrri alda er *Institutio oratoria* eftir Quintilianus. Þar er mælt með því að greina fyrst

10 Hannes Þorsteinsson, *Æfir lærðra manna*, 42 (handrit á Þjóðskjalasafni Íslands). Sigurjón Páll Ísaksson vísar í Hannes um þetta atriði í grein sinni um Möðruvallabók. Sjá Sigurjón Páll Ísaksson, „Magnús Björnsson og Möðruvallabók,“ *Saga* 32 (1994), 137.

11 Sjá [Cicero], *Rhetorica Ad Herennium*. The Loeb Classical Library (London og Cambridge, Mass.: William Heinemann og Harvard University Press, 1968), 173 o.áfr. Ritið hefur stundum verið kennt Cicero. Í útgáfu The Loeb Classical Library, sem er notuð hér, er nafn hans sem höfundar haft innan hornklofa.

frá atburðum sem gerðust áður en sá sem á að lofa fæddist (föðurlandi og ætt), þá lífshlaupi hans og að endingu því sem hann hefur skilið eftir sig (afkomendum, afburðaverkum).¹² Hin lærðu skáld árnýaldar þekktu þessi rit, eða önnur sambærileg, og urðu fyrir áhrifum af þeim beint eða óbeint þegar þau fjölluðu um svipað efni,¹³ eins og sjá má af erfiljóði Magnúsar Ólafssonar hér að aftan.

Inntak efnisins er þríþætt, skiptist í efnisatriðin sorg, lof og huggun, eins og sjá má af yfirliti yfir efnisatriði kvæðisins hér að neðan. Þessi atriði eru grundvöllur flestra greina huggunarbókmennta frá ýmsum tímum, svo sem erfiljóða, harmljóða, minningargreina, líkræða og huggunarbréfa. Þau eru, eins og aðferðir til að lofa eða lasta, sótt í rit mælskufræðinga og hafa bókmenntafræðingar síðari tíma gjarnan tekið mið af þessari þrískiptingu þegar þeir fjalla um huggunarbókmenntir.¹⁴

Niðurskipan efnisins í kvæðinu fer einnig að reglum mælskufræði, í inngangi er gefið til kynna hvað fjallað verður um í kvæðinu (*exordium*), þá er frásögn málsatvika (*narratio*) og rökfærsla (*argumentatio*), sem fléttast saman í framvindu kvæðisins, og að lokum niðurstaða (*conclusio*). Með öftustu vísunni, nafnavísunni, kvittar skáldið svo undir kvæðið.

Inngangur

Tilefni kvæðisins: Björn Benediktsson er fallinn frá (1.–3. er.)

Efni kvæðisins: Fjallað verður um ævi hans og dyggðir (4. er.)

Frásögn og rökfærsla

Lof:

Foreldrar og uppruni (5. er.)

Frami erlendis og fyrstu árin í embætti á Íslandi (6.–15. er.)

12 Quintilianus, *The Institutio Oratoria of Quintilian*. The Loeb Classical Library (London: William Heinemann og G.P. Putnam's Sons, 1980), III (7), 465 o.áfr.

13 Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 98.

14 Ítalski óðfræðingurinn Julius Caesar Scaliger (1484–1558) setur fram kenningar um efnisþætti nýlatneskra huggunarbókmennta í skáldskaparfræði sinni *Poetices libri septem* (*Sjö bækur um skáldskaparfræði*), sem kom fyrst út 1561 en var nýlega (1994–2011) endurútfegin ásamt þýskri þýðingu. Nútímabókmenntafræðingar hafa stuðst við kenningar hans við skilgreiningar og túlkanir á huggunarbókmenntum, einkum bókmenntum á nýlatínu en margt á einnig við um kvæði á þjóðtungum. Sjá t.d. Hans-Henrik Krummacher, „Das barocke Epicedium. Rhetorische Tradition und deutsche Gelegenheitsdichtung im 17. Jahrhundert,“ *Jahrbuch der deutschen Schillergesellschaft* 18 (1974), einkum 104 o.áfr. Sjá umfjöllun um kenningar Scaligers í Þórunn Sigurðardóttir *Heiður og huggun*, 57–59, 75–79.

Hjónaband (um eiginkonuna) og barneignir (16.–20. er.)
 Börn: Magnús (21.–26. er.); Björn (27. er.); Sigríður (28.–29. er.);

Guðrún (30. er.)

Ekkjan (31.–33. er.)

Dyggðir hins látna (34.–40. er.)

Veikindi og dauðastund (41.–48. er.)

Sorg:

Söknuður (49. er.)

Hugleiðingar um dauðann og forgengileikann (50.–57. er.)

Huggun:

Hinn látni er kominn á betri stað þar sem ástvinir munu hitta hann aftur (58.–59. er.)

Árnaðaróskir; systur hins látna ávarpaðar (60.–62. er.)

Niðurstöður

Vitnisburður um að hinn látni sé hólpinn (63.–65. er.)

Beðið fyrir þeim sem eftir lifa, árnaðarorð og hvatning (66.–67. er.)

Viðauki

Nafnavísa (68. er.)

Hinn látni, Björn Benediktsson (1561–1617), var sonur Benedikts ríka Halldórssonar, sýslumanns á Möðruvöllum í Hörgárdal, og konu hans, Valgerðar Björnsdóttur. Í kvæðinu kemur fram að Björn hafi verið mildur valdsmaður, sýslumaður í Vaðlasýslu í 13 ár, og unnið embættisverk sín af kostgæfni. Ungur hafði hann siglt til Danmerkur og þjónað í fimm ár undir Arild Huitfeldt kanslara (Haraldi Hvítfeld, eins og hann er nefndur í kvæðinu) í Friðrikshöllu,¹⁵ og svo tvö ár hjá Jóhanni Bockholt hirðstjóra, bæði á Fjóni og á Bessastöðum.¹⁶ Árið 1586 kvæntist Björn Elínu Pálsdóttur (kölluð Helena í kvæðinu (18. er.)) frá Staðarhóli, dóttur Staðarhóls-Páls sem var af hinni auðugu og valdamiklu Svalbarðsætt, en í móðurlegg var

15 Arild Huitfeldt (1546–1609) var ráðgjafi Friðriks II. Danakonungs (1534–1588) og dvaldi þá löngum í höll konungs. Hvítfeld var gerður að ríkiskanslara árið 1586 (*Dansk biografisk Lexikon* VIII, útg. C.F. Bricka (Kaupmannahöfn: Gyldendalske Boghandels Forlag, 1894), 142 o.áfr.).

16 Johann Bockholt (d. 1602) var hirðstjóri konungs á Íslandi á árunum 1570–1587 og aftur 1597–1602 (Helgi Þorláksson, *Saga Íslands* VI (Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag/Sögufélagið, 2003), 28).

hún komin af Jóni Arasyni biskupi. Um svipað leyti gerðist Björn umboðsmaður föður síns í Vaðlaþingi. Árið 1601 tók hann við sýslumannsembættinu af föður sínum og fékk jafnframt veitingu fyrir Munkaþverárklostri en hann mun hafa búið bæði að Munkaþverá og Möðruvöllum í Eyjafirði.¹⁷ Kvæðið dregur upp mynd af göfugum manni sem hafði framast erlendis og notið hylli meðal hinna mætustu manna. Gefið er í skyn að Björn hafi verið hirðmaður á borð við Íslendinga miðalda. Hann tilheyrir „hofmanns stétt“ og sagt er að Huitfeldt hafi gefið honum burtfararleyfi til að halda aftur heim til Íslands (9. er.). Minnir þetta nokkuð á íslenska menn við hirð Noregskonunga sem sagt er frá í miðaldabókmenntum. Dyggðir hans eru útmálaðar fögrum orðum, hann var guðrækinn, geðprúður, réttvís, ráðvandur, rausnarlegur og hógvær, svo dæmi séu nefnd. Allt eru þetta eiginleikar sem hinir látnu í 17. aldar erfiljóðum höfðu alla jafna til að bera.¹⁸ Frægðarsól hans bar hátt á loft um allt Frón þegar hann veiktist (40. er.). Björn átti við veikindi að stríða í hálf fjórða ár og lagði þá stund á „hæða stöðug gæði“ (42. er.). Hegðun Björns í veikindum er lýst með hefðbundnum hætti sem og dauðastundinni, sem nær yfir þrjú erindi.¹⁹ Björn fór til kirkju til að biðjast fyrir, fór eftir það heim að háttu sáttur við Guð, eyddi nóttinni í bænaákall og hlaut hægt og sáluhjálparlegt andlát (43.–45. er.).

Í næstu tveimur erindum er dánardagur (20. ágúst 1617) Björns settur í bundið mál sem og aldur hans við andlát, en það er allalgengt í erfiljóðum 17. aldar að dagsetningum og ártölum sé fléttuð inn í kvæðin. Finna má fæðingarár, dánarár, aldur við lát, árafjölda í embætti eða hjónabandi, svo hið helsta sé nefnt. Líklega helst það í hendur við aukinn áhuga á einstaklingnum í kjölfar kenninga Lúthers og siðbreytingarmanna um hinn almenna prestdóm hvers trúaðs manns án milligöngu vígðra presta.²⁰ Að minnsta kosti hefur þótt mikilvægt að staðsetja fólk í tíma og rúmi. Um það bera einnig vitni þau ótalmörgu tækifæriskvæði sem ort voru á þessum tíma. Margrét Eggertsdóttir bendir á það í doktorsritgerð sinni að

17 Um Björn Benediktsson sjá Bogi Benediktsson, *Sýslumannaæfir I* (Reykjavík: [s.n.], 1881–1884), 228–230; Páll Eggert Ólason, *Íslenskar æviskrár I* (Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag, 1948), 205–206.

18 Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 64–65 o.v. Sjá til dæmis ýmis kvæði sem prentuð eru í ritinu.

19 Sjá um dauðastund í erfiljóðum, Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 67–71 o.v.

20 Sama rit, 100.

í þeim tveimur erfiljóðum sem eignuð hafa verið séra Magnúsi Ólafssyni (eftir Guðbrand biskup Þorláksson og séra Einar Sigurðsson í Eydölum)²¹ komi fram bæði áhugi á tölum og táknadulspeki, sem og „hugmynd um að baki þeirra liggi hulin skilaboð sem mönnum sé ætlað að túlka og draga lærdóm af“.²² Í kvæðinu um Björn Benediktsson leggur skáldið út af aldri Björns við andlát á svipaðan hátt og hann gerir með árafjölda Einars í Eydölum í embætti. Í báðum kvæðunum er reiknað út frá „heilögum“ tölum og greinilegt að þær bera vitni um að Guð hafi velþóknun á hinum látnu. Um Björn segir: „heilög hér sú tala / hefur þýðing án efa / hvíld að hjá útvöldum / haldi sá auðar baldur“ (47. er.). Hér er það sagt beinum orðum að hin heilaga tala sjö merki það að Björn sé hólpinn. Þá hefst sorgarkafli, ástvinir og aðrir þreyja höfðingjann, en það stoðar ekki að stríða gegn dauðanum því að allir, „kóngur, öldungur, ungur, / auðigur líka snauður“ (53. er.) eiga fyrir höndum að lúta honum. Hverfulleiki (*vanitas*) og dauðaáminning (*memento mori*) eru gegnumgangandi þræðir í þessum hluta kvæðisins sem lyktar með þeirri huggun að „bindast fagna fundir / fríðir aftur um síðir“ (58. er.) og sú fullvissa að „önd hins ljúfa listarmanns“ lifi hjá Kristi (59. er.). Að því búnu snýr ljóðmælandi sér að systur Björns en ávarpar sérstaklega Þórunni (60.–61. er.). Tvær systur Björns báru nafnið Þórunn en líklega er hér um að ræða Þórunni eldri, klausturhaldarafrú á Möðruvöllum í Hörgárdal, síðast á Grund í Eyjafirði. Hún bjó á svipuðum slóðum og Magnús Ólafsson og var herra settari í þjóðlífinu en hin yngri sem var bóndakona í Vatnsdal, um það bera m.a. vitni erfiljóð um hana.²³ Að lokum er greint frá því að Björn hvíli nú í friði og sál hans

21 Faulkes dregur reyndar í efa að kvæðið um Guðbrand biskup sé eftir Magnús Ólafsson (Anthony Faulkes, *Magnúsarkver*, 100–101).

22 Margrét Eggertsdóttir, *Barokkmeistarinn. List og lærdómur í verkum Hallgríms Péturssonar* (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 2005), 51 og 117–118.

23 Um Þórunni eldri og eiginmann hennar, Ólaf Jónsson klausturhaldara, orti séra Guðmundur Erlendsson í Felli. Hann orti einnig erfiljóð eftir Björn Benediktsson, sem varðveitt er í sama handriti og kvæði Magnúsar, Lbs 2388 4to, 13–14 (bl. 7r–v). Kvæðið um Ólaf er varðveitt í handritinu JS 232 4to; prentað í Þórunn Sigurðardóttir, „Erfiljóð. Lærð bókmenntagrein á 17. öld“, *Gripla* 11 (2000), 166–171. Kvæðið um Þórunni Benediktsdóttur er varðveitt í sama handriti en einnig í Lbs 2388 4to, bl. 7v–9r (sama handriti og kvæðið sem hér er til umfjöllunar) og þar að auki á minningartöflu í tréamma með hendi séra Guðmundar sem varðveitt er í Þjóðminjasafni Íslands (sjá Þórunn Sigurðardóttir, „Á Krists ysta jarðar hala“. Um séra Guðmund Erlendsson í Felli og verk hans“, *Skagfirðingabók* 37 (2016), 176–177, 182). Nútímaheimildir segja dánarár þeirra hjóna vera eftir 1612 en í kvæðunum koma ártölin fram. Ólafur andaðist árið 1621 og Þórunn 1628.

fagni sigri. Við sem eftir lifum búum við ótrúan heim og Kristur er beðinn fyrir okkur.

4 Lítið eitt um skáldið og tengsl við viðfang kvæðisins

Magnús Ólafsson fæddist 1573 að Hofsa í Svarfaðardal, að því er menn telja, en frásagnir af uppruna hans eru með nokkrum ævintýrablað.²⁴ Faðir hans mun hafa látist áður en hann fæddist en móðir hans lent á vergangi með barnið. Hún dó á víðavangi en barnið fannst lifandi. Svo segir í *Recensus* Páls Vídalíns:

Sr. Magnús Ólafsson í Laufási missti föðurinn í móðurlífi, og fæddur mátti hann fylgja móður sinni á vergangi og líða marga vetrarnauð, af hvörri móðirin gafst loksins upp, lagði barnið, að bana komin, á brjostið sitt og dó svo útaf út á víðavangi. Daginn eftir þegar Benedikt Halldórsson, klausturhaldari á Möðruvöllum, fór um farinn veg með sínum þénurum, fann hann barnið lifandi, aumkaðist yfir slíkt tilstand, lét jarða líkið en tók barnið til uppfósturs, sem varla kunni að nefna sig né móður sína. Fóstrinn spurði þetta upp og lét síðan kenna piltinum, sem var lukkulegur til að neyta þess, og sendi hann síðan úti Kaupinhafn til stúderinga ...²⁵

Benedikt Halldórsson var faðir Björns Benediktssonar sem erfiljóðið fjallar um. Það fer þó tvennum sögum af því hvar Magnús muni hafa alist upp því séra Eyjólfur Jónsson lærði segir í bréfi til Árna Magnússonar prófessors að Magnús hafi verið alinn upp af Bessa Hrólfsyni, bónda á Urðum í Svarfaðardal.²⁶ Hannes Þorsteinsson getur sér þess til að Björn hafi fundið barnið, fengið Bessa bónda til að ala það upp en komið Magnúsi síðar til náms.²⁷ Hvort sem Magnús hefur alist upp á Urðum í Svarfaðardal fyrstu árin eða hjá Benedikt sýslumanni þá virðist augljóst að hinn síðarnefndi

24 Um ævi Magnúsar er helst stuðst við eftirfarandi rit: Páll Vídalín, *Recensus poetarum et scriptorum Islandorum hujus et superioris seculi*, útg. Jón Samsonarson (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 1985), 92–96; Páll Eggert Ólason, *Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi IV* (Reykjavík: Bókaverzlun Ársæls Árnasonar, 1926), 259 o.áfr.; Hannes Þorsteinsson, *Æfir lærðra manna* 42.

25 Páll Vídalín, *Recensus poetarum et scriptorum Islandorum*, 92–93. Útgáfan er stafrétt en stafsetning er hér færð til nútímahorfs.

26 Sjá Páll Eggert Ólason, *Menn og menntir IV*, 260.

27 Hannes Þorsteinsson, *Æfir lærðra manna*.

hefur verið velgjörðamaður hans. Þá má benda á að Magnús gefur syni sínum nafnið Benedikt og hann yrkir langt og mikið erfiljóð eftir Björn son Benedikts sýslumanns. Það verður þó að geta þess að ekki eru mörg merki í erfiljóðinu um nán tengsl Magnúsar og fjölskyldunnar eða persónulega hlýju, og ekki minnst hann á Benedikt nema með almennum orðum.²⁸ Það þarf þó ekki að útiloka það sem að framan er sagt um tengsl skáldsins við sýslumanninn og fjölskyldu hans. Reyndar kemur fram þar sem fjallað er um Sigríði, dóttur Benedikts og systur Björns, að hún hafi oft dvalið á Grund hjá afa sínum og vikið þá góðu að skáldinu. Þá má minna á það sem sagt er hér að ofan um ávarp skáldsins til systra hins látna við lok kvæðis. Þar segist hann hafa skyldum að gegna gagnvart þeim systurum: „ærið er eg þeirra / eina skyldur að greina“ (60. er.), en það bendir til þess að sérstakur kunningsskapur hafi verið þeirra á milli. Eðlilegra hefði verið að ávarpa afkomendur Björns á þessum stað, en nefna systurnar frammar í kvæðinu. Hugsanlega hefur skáldið einkum ætlað systrunum kvæðið. Að lokum getur verið að andað hafi köldu um tíma á milli Magnúsar og velgjörðafjölskyldu hans. Páll Vídalín segir frá því að Magnús hafi misst prestsembættið fyrir barneign í lausaleik, hann hafi þrætt fyrir brotið en orðið uppvis að því engu að síður, „tapaði svo gúnst vina sinna“.²⁹ Magnúsi var þó gefin uppreist æru og starfaði sem prestur í Laufási til dauðadags. Hannes Þorsteinsson telur að það hafi verið um 1607 sem Magnús missti prestskap fyrir hórdóm en þá er velgjörðamaður hans, Benedikt Halldórsson látinn (hann lést 1604).³⁰ Björn Benediktsson var þá sýslumaður og hefur vísast komið að málinu. Magnús átti eftir að sinna mikilsverðum rannsóknar- og ritstörfum fyrir innlenda sem erlenda fræðimenn og hefur væntanlega öðlast aftur viðurkenningu velgjörðamanna sinna og samfélagsins.³¹

28 Benda má á persónulegar tilfinningar skáldsins sem birtast í kvæðinu um séra Einar Sigurðsson í Eyðölum þegar hann talar um vináttu sína við son Einars, Ólaf, í Kaupmannahöfn. Þar var Magnús með „þeim lægstu“ en Ólafur „vildi þó við mig halda / vináttu meir en hinna“ (32. er.), Anthony Faulkes, *Magnúsarkver*, 95.

29 Páll Vídalín, *Recensus poetarum et scriptorum Islandorum*, 93. – ‚Gúnst‘ merkir ‚velvild‘.

30 Hannes Þorsteinsson, *Æfir lærðra manna*.

31 Um fræðistörf og ritstörf Magnúsar Ólafssonar má lesa í Páll Eggert Ólason, *Menn og menntir* IV, 259–276 og 664–669; Margrét Eggertsdóttir, *Barokkmeistarinn*, 107–128; og í útgáfu Anthony Faulkes á verkum Magnúsar, sjá *Magnúsarkver* og *Edda Magnúsar Ólafssonar (Laufás-Edda) / Two Versions of Snorra Edda from the 17th century* I (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 1979).

5 Kvæði Magnúsar Ólafssonar í erfiljóðahefðinni

Bragarhættir og skáldamál íslenskra erfiljóða frá 17. öld draga oftast dóm af sálmum og öðrum trúarlegum textum.³² Þó eru nokkur dæmi um slík kvæði undir dróttkvæðum hætti eða einhvers konar afbrigði hans.³³ Sum erfiljóðaskáld sóttu þannig til íslenskra miðaldabókmennta þegar þau ortu erfikvæði, einkum hvað varðar form en einnig að einhverju leyti skáldamál. Sparlega er oftast farið með heiti og kenningar í kvæðunum og tilvísanir í goðsögur eru ekki algengar, en þó eru dæmi um mikla notkun slíkra stílbragða, eins og kvæði Magnúsar Ólafssonar um Björn Benediktsson er dæmi um. Hið sama má segja um erfiljóð hans eftir séra Einar Sigurðsson í Eydölum og kvæðið um Guðbrand biskup, þótt dæmin séu heldur færri en í kvæðinu sem hér er til umfjöllunar.³⁴ Í kvæðinu er notaður fjöldi heita fyrir karla, konur og fólk almennt, svo sem ‘sprund’, ‘fljóð’, ‘snót’, ‘svanni’, ‘víf’, ‘firðar’, ‘seggir’, ‘virðar’, ‘drótt’ og ‘mengi’. Kenningar eru flestar tvíliðaðar, eins og ‘hrannar jór’ (*skip*), ‘hyggju staður’ (*brjóst*), ‘lægis hestur’ (*skip*); oftast standa þær fyrir karl eða konu, svo sem ‘hringa hreitir’, ‘bauga baldur’, ‘runnar jöfurs’, ‘skjalda týr’, ‘ýfu fleygir’, ‘hrund gulls’, ‘hringa nift’, ‘tróður tvinna’, ‘menja eik’, ‘njótar gulls’, ‘silki brík’, ‘fald gefn’ o.s.frv. Einstaka kenningar eru margliðaðar, svo sem ‘lundur nöðru grundar’, ‘dróttir drupnis dreyra’ og ‘friggjar hadda runnur’. Þá bregður einnig fyrir þekkingu skáldsins á klassískum bókmenntum. Hann vísar í grískar goðsögur þar sem fjallað er um missinn sem andlát Björns olli: „verður hrings var hirðir / að halda Nestors aldri / því ára eðlið fleiri / unna hefði kunnað“ (41. er.). Nestor var konungur í Pýlos og var manna elstur í herferðinni til Tróju. Þeir sem sakna Björns hefðu gjarnan viljað hafa hann lengur ofan moldu, þótt hann væri orðinn aldraður. „Orðið Nestor er oft notað um þann sem er elstur og reyndastur í einhverri grein eða hópi“³⁵ og gæti tilvísunin einnig falið það í sér um Björn. Mikið er því lagt í kvæðið og það er með lengri erfiljóðum sem varðveist hafa frá 17. öld, alls 68 erindi.

32 Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 57.

33 Sjá sama rit, 57. – Við lauslega athugun á skrá yfir erfiljóð og harmljóð frá 17. öld (í Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 345–407) telst mér til að slík kvæði séu tólf talsins af 155 kvæðum skrárinnar.

34 Erfiljóðið um Einar Sigurðsson í Eydölum er prentað í Anthony Faulkes, *Magnúsarkver*, 87–97, en kvæðið um Guðbrand í Jón Halldórsson, *Biskupasögur Jóns prófasts Halldórssonar í Hitardal* II (Reykjavík: Sögufélag, 1911–1915), 280–309.

35 *Íslenska alfræðiorðabókin* II (Reykjavík: Bókautgáfan Örn og Örlygur, 1990), 564.

Það er einnig mikilvægt fyrir bókmenntasöguna sem eitt af elstu varðveittu erfiljóðunum á íslensku.³⁶

Að lokum mætti spyrja af hverju nafnavísan birtist sem lausavísa í handriti sem varðveitir ekki kvæðið sem hún er upprunalega hluti af. Geta má sér þess til að hún hafi farið á flakk sem gott dæmi um nafnafelu. Þá er ekki útilokað að Magnús hafi notað hana víðar en í þessu tiltekna kvæði, en þau dæmi eru þá ekki varðveitt svo kunnugt sé.

6 Handritið Lbs 2388 4to

Handritið er brot úr kvæðasafni, 23 blöð, og virðist vanta bæði framan og aftan af því. Það hefur verið blaðsíðumerkt síðar með blýanti á neðri spássíu fyrir miðju, 1–46. Páll Eggert Ólason tímasetur það til ca 1700–1720 og telur það með sömu hendi og ÍB 235 4to, án þess þó að nefna nokkurn skrifara.³⁷ Við færslu ÍB 235 4to stendur m.a.: „... upphafsstafir aftan við registr þessa hluta (P.F.S.) tákna líklega ritarann.“³⁸ Á hlífðarkápu utan um Lbs 2388 4to hefur verið skrifað með blýanti: „Sama hönd sem á ÍB 235 4to, en ritarinn orðinn eldri (seinni hl. líkl. skr. um 1720, enda deyr Þórðr Finnsson, sem vera mun ritarinn, 1729).“ Strikað er yfir setninguna „enda – 1729“ og bætt við „Er víst ekki Þórðr á Ökrum Finnsson.“ Þar fyrir neðan hefur Jón Helgason prófessor skrifað: „Höndin til í Árnasafni, mig minnir á 695 4to. J.H.“ Efst á blaðinu stendur: „Er líkast því sem ella er tal. h. Markúsar Snæbj. í Ási í Holtum.“ Við færslu síðarnefnda handritsins í handritaskrá Árnasafns skrifar Kristian Kålund: „Rimeligvis

36 Annað erfiljóð er varðveitt eftir Björn, ort af séra Guðmundi Erlendssyni í Felli, sennilega 1617 (sjá t.d. Lbs 2388 4to, 13–14). Eldra er kvæði ort um Jón Björnsson sýslumann (d. 1713) af Magnúsi Björnssyni lögmanni (sjá t.d. Lbs 2388 4to, 23–25; prentað í Magnús Björnsson, „Minningarkvæði um Jón Björnsson sýslumann á Holtastöðum,“ *Blanda II* (Reykjavík: Sögufélag, 1921–1923), 9–19). Kvæði Einars í Eyðölum um Friðrik II. Danakonung (d. 1588) er eldra (prentað í Einar Sigurðsson í Eyðölum, *Ljóðmáli*, útg. Jón Samsonarson og Kristján Eiríksson, 2007), 98–101). Þá gætu einhver harmljóða séra Ólafs Jónssonar á Söndum verið eldri eða frá svipuðum tíma, en Ólafur lést árið 1627. Harmljóð Eiríks Árnasonar sýslumanns eftir konu sína Guðrúnu Árnadóttur (d. 1576) er elsta varðveitta harmljóðið á íslensku (sjá Þórunn Sigurðardóttir, *Heiður og huggun*, 345–407).

37 Páll Eggert Ólason, *Skrá um handritasöfn Landsbókasafnsins III* (Reykjavík: [Landsbókasafn Íslands], 1935–1937), 308.

38 Páll Eggert Ólason, *Skrá um handritasöfn Landsbókasafnsins II* (Reykjavík: [Landsbókasafn Íslands], 1927), 785.

skr. af Markús Snæbjörnsson.³⁹ Fyrir því færir hann þó engin rök en Markús er skráður þýðandi á ritverki í AM 695 e 4to, en handritin a–e eru með einni hendi. Það þarf þó ekki að þýða að hann sé einnig skrifarinn. Við lauslegan samanburð á Lbs 2388 4to og AM 695 4to sýnist sama hönd á báðum, hvort sem það er hönd Markúsar eða einhvers annars. Á það má benda í þessu samhengi að Lbs 2388 4to bendir fremur til skrifara á Norðurlandi en manns sem hefur dvalið allt sitt líf á Suðurlandi og í Vestmannaeyjum. Markús fæddist í Odda á Rangárvöllum, gekk í Skálholtsskóla, lærði um tíma í Kaupmannahöfn, bjó eftir það á nokkrum stöðum á Suðurlandi þar til hann flutti að Ási í Holtum.⁴⁰ Fremst í handritinu eru vísur eftir Hallgrím Pétursson, „Hlýtt er vott var“ og „Mundu þig maður fyrir mundo“ ásamt latneskri þýðingu á síðari vísunni.⁴¹ Þá koma 17 erfiljóð hvert á eftir öðru en aftan við þau eru Grímseyjarvísur séra Guðmundar Erlendssonar í Felli í Sléttuhlíð og aftast átjanda erfiljóðið. Erfiljóðin eru: Kvæði Ólafs Tómassonar um Jón Arason biskup og syni hans og kvæði Odds handa Halldórssonar um Jón biskup. Þá kemur umrætt kvæði um Björn Benediktsson og annað um sama mann eftir Guðmund Erlendsson. Því næst erfiljóð um Þórunni Benediktsdóttur, systur Björns, síðast á Grund í Eyjafirði, eftir Guðmund Erlendsson, um Pál Guðbrandsson klausturhaldara á Þingeyrum í Húnaþingi eftir óþekktan höfund, erfiljóð um Gísla Hákonarson, lögmann í Bræðratungu, eftir séra Magnús Sigfússon á Höskuldsstöðum á Skagaströnd, Jón Björnsson sýslumann, síðast á Grund í Eyjafirði, ort af Magnúsi Björnssyni lögmanni á Munkaþverá í Eyjafirði, um Árna Oddsson, lögmann á Leirá í Leirársveit, eftir Finn Sigurðsson lögréttumann á Ökrum á Mýrum, Þóru Jónsdóttur á Hvanneyri eftir séra Hálfdan Rafnsson á Undirfelli í Vatnsdal, Þorvarð Magnússon, lögréttumann, síðast í Bæ í Andakílshreppi, hugsanlega eftir Jón Jónsson á Skáney í Reykholtssdal, Bjarna Oddsson (óþekktur) eftir óþekkt skáld, þrjár dætur Sigurðar Björnssonar lögmanns og Ragnhildar Sigurðardóttur, Saurbæ á Kjalarnesi, eftir óþekkt skáld, séra Svein Jónsson að Barði í Fljótum eftir Árna Þorvarðsson, prófast á Þingvöllum, Bjarna

39 *Katalog over Den Arnemagnæanske håndskriftsamling II*, ritstj. [Kristian Kålund] (Kaupmannahöfn: Gyldendalske Boghandel, 1892–1894), 108.

40 Bogi Benediktsson, *Sýslumannaæfir IV* (Reykjavík: [s.n.], 1909–1915), 534–537.

41 „Mundu þig maður fyrir mundo“ er prentað eftir þessu handriti í Hallgrímur Pétursson, *Ljóðmali I*, útg. Margrét Eggertsdóttir (Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 2000), 133.

Jónsson (óþekktan) eftir sama skáld, Sigurð Árnason, lögréttumann í Leirárgörðum, eftir Jón Jónsson á Skáney, Hildi Högnadóttur, prestsfrú á Snæfoksstöðum í Grímsnesi, þá eru Grímseyjarvísur Guðmundar Erlendssonar og að lokum erfiljóð um Sigurð Sigurðsson, prest á Staðastað á Snæfellsnesi, eftir ókunnan höfund. Af þessu sést að flest kvæðin tengjast Norðurlandi, annaðhvort er hinn látni að norðan eða skáldið, eða hvorirtveggja. Önnur tilheyra Vesturlandi en aðeins eitt Suðurlandi, þ.e. erfiljóðið um Gísla Hákonarson, en skáldið er þó af Skagaströnd, og eitt kvæði tilheyrir Grímsnesinu. Þegar það bætist við að handritið var keypt til Landsbókasafns árið 1930 „af ekkju Benedikts Sigmundssonar frá Ljótstöðum“⁴² í Skagafirði, er ekki úr vegi að setja fram þá tilgátu að handritið hafi verið skrifað og varðveitt á Norðurlandi, þótt ekki sé hægt að fullyrða það að svo komnu máli.

7 Niðurstöður

Í *Magnúsarkveri*, sem inniheldur það af heildarverkum séra Magnúsar Ólafssonar í Laufási sem ekki hafði áður birst á prenti, er lausavísa sem varðveitt er í handritinu Holm Papp. 8vo nr 25. Reyndar telur útgefandi það ekki óyggjandi að vísan sé eftir Magnús. Hér hafa verið færð rök fyrir því að vísan sé nær örugglega eftir Magnús Ólafsson, og að hún sé ekki ort sem lausavísa heldur sem lokaorð lengra kvæðis. Ekki hefur áður verið fjallað um vísuna, tilefni hennar, innihald eða form, sem þó er allsérstætt. Í vísunni felur skáldið eiginnaframt sitt, Magnús, með því að nota heiti rúnastafa og orðalag bendir til þess að vísan sé hluti af lengra kvæði, líklega tækifæriskvæði. Komið hefur í ljós að kvæðið með nafnávísunni er varðveitt í handritinu Lbs 2388 4to og eru ýmsar vísbendingar í kvæðinu sjálfu um að það sé ort af Magnúsi Ólafssyni. Um er að ræða erfiljóð um son velgjörðamanns Magnúsar og greinilegt af kvæðinu að kunningsskapur hefur verið með skáldinu og fjölskyldu hins látna. Erfiljóðið er augljóslega ort af lærðum manni sem jafnframt hefur áhuga á fornu íslensku skáldamáli, sem Magnús hafði óneitanlega, eins og önnur erfiljóð eftir hann bera með sér sem og vinna hans við Snorra-Eddu (Laufás-Eddu) og önnur fræðastörf. Þá kemur fram áhugi á talnadulspeki í kvæðinu sem einnig má sjá í öðru erfiljóði eftir séra Magnús. Erfiljóðið sem hér er prentað bæt-

42 Páll Eggert Ólason, *Skrá um handritasöfn Landsbókasafnsins III*, 308.

ist við heildarsafn skáldsins, sem gefið var út í *Magnúsarkveri* og víðar, auk þess sem um er að ræða eitt af elstu erfiljóðum sem varðveist hafa á íslensku eftir siðbreytingu.

8 Erfiljóð Magnúsar Ólafssonar um Björn Benediktsson

Kvæðið er skrifað upp stafrétt eftir handritinu Lbs 2388 4to, bl. 4v–6v, en leyst úr böndum með skáletri. Í handritinu er komma notuð til að aðgreina ljóðlínur en í útgáfunni eru þær hafðar hver í sinni línu. Erindi eru ekki númeruð í handritinu. Griporð eru í handritinu en ekki í útgáfunni. Handritið var blaðsíðumerkt síðar með blýanti en hér er notað blaðtal.

Afgangz minnyng Biorns Benedictzsonar, er andadist 22 Augusti 1617.⁴³

1
Hófum hófdyngia liüfann
hier latid fäkätir
mä *hann margur* þreja
madur umm higgju stadj
hriggiast hraustir seggir
a hrannar jör þä sanna
leidarstiornu stryder
stormar villu forma.

2
Süt nam sära rata
sveitjn nordur rejta
sneidd þä snotur þrjdde
snilld valldstiöra milldum
stöð med stilltum heidrj
j stiett þeirri är þrettan
Edla vjtur Vódlu
vyslega styrde syslu.

3
Varygd hier med hvorrj
hann um deillder manna
lógsogn hafdj hagat
og hætti sijns Embættis
hinna *sem* firda frömra
a fundj *ollum* stundum
undirfolk, allz handar
ejnhuga þad grejner.

4
Ef rykann skal ransaka
röm *hannz* digda og söma
hvorn dóckur dregur *eckj*
daude j molldu rauda
er hægra *hann* eje
ad hilia þo *menn* vilie
enn söl i heidi heilu
þä hæst fer dagurjnn glæstj.

43 Ég þakka Guðrínu Ásu Grímsdóttur fyrir að bera uppskrift mína á kvæðinu saman við handrit.

5

Fæddu Friggjar hadda
frydan runn vydkunnir
lyd fyrer lofid prüda
um lanndz velldjd forelldrar
fader hannz firrum riedj
fragejnginn hier mengi
bar möder menstjrer
mæt af flestum sætum.

6

Gneistar mannlofz mestu
a mödurjordu ödum
strax j æsku uxu
og annarstadar þannveg
Danmork Drottna vjnar
dyrleikz minnyng skyrer
ungur þar under Kongi
ad Fiöni ried þiöna.

7

Gilldur herra Haralldur
Hvytfelld Danavelldj
kiær var Canzelerj
kelldu rijkur af elldj
vegna visku og tignar
Vendagram nam senda
gödur j rijkiz radum
rejndist ætyd lejndum.⁴⁴

8

Full j Fridrichz hóllu
fimm är vjd tign klära
þeim þienti bór blöma
Björn fyrer Elfar stiönu
honum sa herra unnj
hreinljndudustum svejna
liet þar hrynga hreiter
hrödur effter sig gödann.

9

Efftir hófdyngz hættj
þä Haralldur burtfarar
gaf lofkendur leifi
lundj nodru grundar |
villdu bauga Balldur
best sier margir festa
giædyngar landz glödum
gófugir runnar jófurs.

5r

10

Hættu hofmannz stiettar
hallar vanda og galla
kunnj skyrt ad skinja
skialldatyr margfalldan
hugdj frá burgeis bigdum
bagalaust þvi sig draga
Edlamenne þö ódrum
ädur þiöna näde.

44 Haraldur Hvítfeld er Arild Huitfeldt (1546–1609) ríkiskanslari.

11

Buccholt borjnn ä rýku
bandrejnar Lyflandj
lengi ljens af kongi
läd vortt hafde ad rada
spókum ofnis ecknu
ullj þejm hugfullur
Tvo är fyfu flejgir
j Fiöne rjedj ad þiöna.⁴⁵

12

Þar filgdi sem firri
frömur audlegdar sömi
þöttj grier säda grettu
gegnar j hvorjum þegnj
hónd þvi harra erinda
hann af Johannz ranne
vyda var tjl þiöda
er veldj og Borgir hielldu.⁴⁶

13

Lyste Lægiz hesti
j lannd ifer svanagranda
rjödann randamejder
ad ryda afftur umm sydir
fiesnótur fovete
frett hef eg ad settj
ä breidum Bessastódum
Bukholtt Ljndiz miükann.

14

Ønnur Tvo ütrunnu
är vjd starfid klära
liüfa þar enn leifir
lydur hannz minnyng fryda
sanna syst það kunnj
sveit umm Brodda hreitjr
hardüd j hofgórdum
hefdud vjd hann lefdj.

15

Lof steig upp umm æfi
og alldar prijz med valldj
hillj af herrum sniöllum
haudur og nægdjn audar
gófug geck ad liüfu
giffa er mektum skiffte
hamyngian hellti söma
hrein yfir listareiner.

16

Hladna hlutanna giædum
hlaut af menialautum
ad hiüskap mektar Meju
mindar fagra og ljndiz
ætthæd audur rietter
æru sider näm skiæra
qvintan manvitz mentan
j mund komu med sprundj.

45 Johann Bockholt (d. 1602) var hirðstjóri á Íslandi árin 1570–1587 og aftur 1597–1602.

46 Jóhann mun vera áður nefndur Johann Bockholt.

17

Enn þö ónnur hærrj
enn fied djgda kedja
af grunnj Gudrækninnar
grödursett hana fliödj
Lind því ljnnastrandar
liös sem mætti kjösa
glatt j hüzstiörn hittist
hyr greinjngin dyra.

18

Sannar hier Helena⁴⁷
heitis merkyng teita
söl þar lyttu liliu
lyd eg nafnid þijdj
Barni frá Brunnj skyrnar
blydu filgdi og sijdan
bundin baugz um ljndj
blömlegur spädömur.

19

Prüd, mild, liüf vid lijde
lijdug, Christo hlydjn
þund rynbälz j rädum
rädholl var til näda
ejddj giedraun og gladdj
Gudhrædd þä starf mæddj
hrund gullz sinn hüssbönda
häf er þessi gäfa.

20

Balldur här birtu velldis
blessadj hiönin þessj
vænum vyntrjes grejnum
vydfræg giorde pryda
beggia heim hvortveggia
hæda og jardar bædi
þeirra Born sem bera
blömid kosta fröma.

21

Festi hier fagur kvistur
föt ä voru mötj
üt þejm rjett af rötum
runnjnn sem vjer unnum
mjnd hefur Magnus bundid
med trigd ä sier digda
bert er j briösti skarta
bädum forelldrum nädj.

22

Von því virda hrejna
vel j þänka elur
ad munj missir sonur
mætur fódur synz bæta
Eik göd ävoxt miükann
eflaust jafnan gefur
af björtum brunni svartjr
beckir fliöta eckj.

47 Elín Pálsdóttir (1571–1637) eiginkona Björns Benediktssonar.

23

Lystir lærdöms glæstar
 lýsa sveinj vysum
 hugvit hefur ölägra
 hvorjum fleigir órfa
 ljuf er lund og prófud
 lydum sidanna prydj
 sinnj glatt *vid gunna*
 göd ord, ment j hrödrj.

24

5v Sied hefur sejma beider
 siälfur ä rauna giälfrj
 vellta *um* vyde saltann
 veingis | jör med drejngi
 ause dyr þar dasad
 düsti vid ägis püstra
 enn hafid huldj syfiar
 hærum þakta snæru.

25

Sied hefur ejrnin äda
 ungur mannskörungur
 dröttjr drupnis skreittar
 drejra, og löndjn fleyrj
 side, söman prüda
 sorgafätt j Borgum
 heirt þar ment, enn margt ä
 mjnni lagt af svinnum.

26

Vjllda eg vjrda skälldj
 vefdist ad med hefdum
 hille Gudz, allz heiller
 hrödur og vjngan þjöda
 frekar enn härz haukur
 j hamsettur likama
 öskum getur ägiskad
 gagnfüsum Magnuse.

27

Audzfreir *annan* brödur
 ä hvorn krossjnn þiäjr
 vel ber vyst ad þola
 þann vilja Gudz og skilja
 hann rök hefur *til sinna*
 hellst merk allra verka
 þrätta *vid dyran* Drottjnn
 dröttjr skulu þad öttast.

28

Enn eru trödur tvinna
 tvær hannz systur kiærar
 dæmist svanna svinnum
 Sigrydur veglegra
 prijz med lofstyr ljösum
 lanndz og digda kranze
 haug ber hüna lagar
 hrynga nyfft i þyngj.

29

Gofugum gardj Afa
Grund mig dvaldi stundum
hötaðj mei su mæta
mig gödu jafnlega
heilla öska eg allra
æruyrkri kiæru
lidin og lyfz fyrer Gudj
lynz göd skyni tröda.

30

Grejni eg ad Gudrunu
göd er von ad fljödj
ung synir mej mejngi
mind allz digdar ljndiz
fógur og fröd mun sigre
fä dyrum ad stijra
þröist audar eyu
æfj med fehurst giæfa.

31

Folld mä þvi fliott Ellda
fröm j Eckjudömi
augnaljösi fast fagna
og farnan slykra barna
snöt j mann stad mætan
hinnz mista selie Christo
forräd audz sem æra
arfa sinna og starfa.

32

Hejdurz filgi fljödj
fridur Gudz ættljde
hefie og huggun dreifi
um hiarttanz *alla* parta
þagnar þreie j lögni
þannjnn rijkur svannj
til þess siälf allsælan
sinn ecktamann finnur.

33

Uni vid ävoxt grænann
ecktaskapar med spektum
menia eik og mjnne
mest j Bæn hugfesti
uni vyf vid væna
vjrdyng lofz er firdum
um land hemnar hussböndj
hefur effter sig gefid.

34

Verdugur vel med firdum
vard firer digd ejnarda
virdyng häfa þvi heirdjr
hirder gullz ostirða
a stordj stolltum Gardj
styrði hier än ryrðar
órdugrj undir bjrde
ordsælastur nordra.

35

A ejnu Alldjntunj
 allz kinz plöma blömj
 himinteikn hentar saman
 hefur eitt stiornum breittar
 lijstu so Biorns j brjöstj
 basti digda fastast
 bestu kurteiz kostir
 Christus gaf þær listir.

36

Gudræknj, giedprijde
 gödfyse, rettvyse
 hrejn lund, rausn, rädvendni
 rijk trigd, miskun lijka
 forsion, magt farsæla
 fridar äst hejnz ä midum
 stidur hellst hófdyngz lyda
 häsess flockur þessi.

37

Gudz ötta ried rettann
 rötfesta möt lestj
 akta ord hannz glóggjt giórdj
 glede fryd medal lyda
 tal þessi vel visse
 vyst kjórjnn syst giora
 mund salar vand velja
 verian dj sier grandj.

38

Valla af Islandz óllum
 annann feck leikmanna
 ædra ad ordstýr prüdum
 æfiláni og giæfu
 aulld sa audz þö Balldrj
 alldre dreissid hallda
 möda drambz a dädir
 digda ejngin skiggdj.

39

Högværd honum styrdj
 hiä drött og Gudz öttj
 med stódugleik än strijdu
 stöd hannz breitin göda
 lund þvi liüfa sijndj
 lyd voludum blydur
 aumra ä ejmdartydum
 annadist þurftir manna. |

6r

40

Allt þvi fódurland filltj
 frömum manndigda römj
 firr er ä Frönj og nærrj
 frægd hannz kann än lægdar
 leiftra so liöss af krafftj
 leinilegum Gimsteinar
 og kasta geisla glæstra
 glansi ä folldar kranza.

41

Milldum mätti ej hallda
mejngi þetta lengi
vann ä vopna reini
veikj og daudjnn bleikj
verdur hryngz var hirdir
ad hallda Nestors alldrj
þui ära edlid flejri
unna hefdj kunnad.

42

Heirda eg är hälfvt fjörda
heidre vendan mejda
helldur heilsu kallda
holld agandj folldar
midur þvi mannz onædj
mund hejnz tök ad stunda
enn hug ad hellst a lagdj
a hæda stodug giædj.

43

Framstig hanz af hejmi
hef friett um hid rietta
dag fimmtu daplega
dröu hiöl ymar sölar
æfi var efstur giefinn
audz hlyra sä dyrum
Gud þä geck ad bidja
gödstirkur j kirkiu.

44

Gladur vejk sinnis sijdan
af sätt vid Gud ad hätta
fullann fann þä kvilla
falla umm bukinn allann
skaut þvi skilnyngz fljötum
skiött til vjlja drottjnnz
skyr hanz skickan fara
skilldj med sig sem villde.

45

Briöst þa blydann festi
blund ejnrrar hier stundar
efftir þad eiddj nöttu
allrj j bæna äkallj
hann föl oft sijna sælu
sal med skyru mälj
so üt lejd hægt umm öttu
Ønd af likams bóndum.

46

Tuttugasti Augustj
og annar dagur ür rannj
svæfdi landz söma leifdan
lidjnn hafdi til frjdar
þä tyræd tvenn ätta
talz hundrud med skjälj
og 17 är betur
urdu fra Mejar burdj.

47

Alldur *hannz æfdur snilldum*
 allur frá eg ä hiallj
 rett sió *sinnum* ätta
 segiast ära mejgi
 heilóg hier su tala
 hefur þydyng än efa
 hvyld ad hja utvöldum
 halldj saa audar Balldur.

48

Enn villdj ord sannast
 ohamlad það gamla
 fröd tólud fornmaelj
 fæda stódug atkvædj
 kostir burt þeir bestu
 brjötast gullz frá niötum
 þar leider lijfe sediast
 lóngum þarfer óngvum.

49

Sar j briösti bera
 blyder ästmenn sydan
 vydar hann vyst mun þreidur
 voladjr angur þola
 drjüp er sveit enn sveipast
 sorgarfalldj torgir
 sem lid i liüfra hrydum
 þä lætur hófdyngja mætann.

50

Strängur stodar þö ejnginn
 stür *eda* hvarma skurjr
 ædra öska verdur
 sem eikarlaufum feiker
 glóggra mun hinns ad higgia
 hier er östódug vera
 lyf med ljkamz gáfum
 leikur ä þrædj veikum.

51

Dryfur dröttar æfj
 dag fram m hvorn sem sagnir
eda ä liösu lódrj
 lindar mar fyrer vjndj
 so riett mä vegferd votta
 vjrda lijfid stirda
 vardar meir hun verdj
 velgeingin enn lejngi.

52

Hvor daglega lijfreglar
 sem lyd Gudræknin bijdur
 pryder það helgum heidrj
 hafnar ödigdum jafnan
 sä dejt jlla ejgi
 andar fer frá grandj
 hvort hann er fjó(r)e firdur
 fliott *eda* ur längri söttu.

53

Braut dauda bejnt hlýtur
bleikur hvór eitt sinn reika
kongur, ólldungur, ungur
audigur, lijka snaudur
ólld er óll þeim folldar
undir skilmála bundjn
molld ad verda valldj
vykia frá og rijkium.

54

Dugir vid dauda eigi
drättramman ad þrätta
vill sa vedurs umm hóllu
valldj | fornu hallda
opnar hanzz gegnum gaupnir
gengur hejmsinnz mengj
ejngi spiller spanga
nie sprund þar komast undan.

6v

55

Vær trodum vanfarjnn
veg þenna daglega
offt er ä enda hleifftur
ädur enn margur gädj
fä heird eru þad eigi
undur umm heims grunder
þö daudlegur deyj madur
dyr, eda j gillde rijru.

56

Stiórnufröda ej firnar
fima j listum himins
ä Sunnu þö siäj og Mana
sveipa dockvinn steipist
þvi skuggan skinia glóggvir
skrijda frá umm syder
afftur ejrnin leifftri
sem ädur af liösum bädum.

57

Lærdum liöss af ordj
liöst er so j briöstj
ad skómm sie daudadjmma
sem dregur a lijfid trega
fram lidnum skugga skiædum
skrydist þad himna prijde
sälir ür þvi til sælu
sorta gängi portj.

58

Mejni ei menz þvi runnar
mistann Bjorn þö vistum
skiffti og skiærann hreffti
skaran undan fara
stutt hier stendur effter
stund vor gautz ä sprundu
bindast fagna fundir
frydir afftur umm sijdir.

59

Lifir ónd hinns liufa
listarmanns hiä Christi
lifer umm land og blijfur
lofstijr hannz ödofinn
lifer hannz digd med drejfu
däd fröd nydia blödj
lifer j huga hafum
hlinur Gudz ästvjnar.

60

Lifa hannz lundar gäfur
listilegar hiä sistrum
þeim er af þessu sama
þiöd ann digda blödj
lofast giæddar giæfu
giffurykri niffter
ærid er eg þeirra
ejna skilldur ad grejna.

61

Þörun þrifnad styrir
þeck er Gullhladz brecka
giæsku valjn med visku
vella pryder þellu
sónn ber sæmda qvinna
sveit þvi eingi neitar
räd og rogsemd göda
af rijkum silkj brijkum.

62

Andi helgur hendj
halldi yfir Gefni fallda
näd Gudz nistilz trödu
og nidja hennar stidie
stunder stolltar qvendj
strydlausar hier bijde
best þö sie hin sydsta
send og ä himni lendj.

63

Leistur Bjorn af löstum
og landzhófdyngia kranzi
helldur nu himna follder
hrigda friälz med trigdum
bein hannz grunndjnn græna
gejmjr hier medal bejma
läti hann liüf j skautj
liggiandj rö þiggia.

64

Ur duffti hun gefur þö grefftrud
þä grejner sundur j einu
mollder manna alvalldur
Meya þijngz ä deie
allt tejngiandj ovilltum
afftur saman med krafftj
firre mjnd fegri og dyrre
færir j ljmuna skiæra.

65

Sitt þegar sál hid rietta
 sinnug herbergi finnur
 og trünnj teingd enn firri
 teit kann ljdunum vejta
 diofla jfir afli
 anaud lijfz og dauda
 sigri fagnandj fógrum
 frj j likama nyum.

67

Christe gófuge gestur
 græd snart vora mædu
 fresta ei lengi leistu
 lyd þjnn heimz af strijðj
 angur og anaud þunga
 ad enda láttu venda
 færdu oss flocki dyrðar
 hid firsta Jesv Christe.

66

Vier sem efftir erum
 a allða skipinu kallða
 vólgrum bólz j þjlgium
 buum vjd heim ötrüann
 nær mun naudum þverra
 so nädadagurjnn þiäda
 rennj ifir þiöd sa raunj
 rætj upp og bætj.

68

Øfug Ejk og giæfa
 öska bedju þoska
 svidinn ulfur bejns büðar
 bak þvyngadur dif þaka
 skyaburdur skiær jardar
 skordadj flockinn orða
 þö verk sie valla ad marka
 viljann allir skilie.

HEIMILDIR

HANDRIT

*Den Arnamagnæanske Samling, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab,
 Københavns Universitet, København*

AM 695 4to

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn, Reykjavík

Lbs 2388 4to

ÍB 235 4to

JS 232 4to

Kungliga biblioteket, Stockholm

Holm Papp. 8vo nr 25

Þjóðskjalasafn Íslands, Reykjavík

Hannes Þorsteinsson. „Magnús Ólafsson prestur, Laufási.“ *Æfir lærðra
 manna* 42.

FRUMHEIMILDIR

- [Cicero]. *Rhetorica Ad Herennium*. Þýð. Harry Caplan. The Loeb Classical Library. London og Cambridge, Mass.: William Heinemann og Harvard University Press, 1968 [1954].
- Edda Magnúsar Ólafssonar (Laufás Edda) / Two Versions of Snorra Edda from the 17th century* I. Útg. Anthony Faulkes. Rit 13. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 1979.
- Einar Sigurðsson í Eydöllum. *Ljóðmáli*. Útg. Jón Samsonarson og Kristján Eiríksson. Rit 68. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 2007.
- Faulkes, Anthony. *Magnúsarkver. The Writings of Magnús Ólafsson of Laufás*. Rit 40. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 1993.
- Hallgrímur Pétursson. *Ljóðmáli* I. Útg. Margrét Eggertsdóttir. Rit 48. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 2000.
- Íslendingabók. Landnámabók*. Útg. Jakob Benediktsson. Íslensk fornrit I. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag, 1968.
- Jón Halldórsson. *Biskupasögur Jóns prófests Halldórssonar í Hitardal* II. *Hólabiskupar 1551–1798*. Sögurit II. Reykjavík: Sögufélag, 1911–1915.
- Magnús Björnsson. „Minningarkvæði um Jón Björnsson sýslumann á Holtastöðum.“ *Blanda* II. Sögurit 17. Reykjavík: Sögufélag, 1921–1923, 9–19.
- Páll Vídalín. *Recensus poetarum et scriptorum Islandorum hujus et superioris seculi*. Útg. Jón Samsonarson. Rit 29. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 1985.
- Quintilianus. *The Institutio Oratoria of Quintilian*. Þýð. H.E. Butler. The Loeb Classical Library. London: William Heinemann og G.P. Putnam's Sons, 1980 [1920].
- Rhetorica Ad Herennium*. Sjá [Cicero].
- Scaliger, Julius Caesar. *Poetices libri septem. Sieben Bücher über die Dichtkunst*. 6 bd. Útg. og þýð. Luc Deitz. Stuttgart-Bad Cannstatt: frommann-holzboog, 1994–2011 [1561].

FRÆÐIRIT

- Bogi Benediktsson. *Sýslumannaæfir* I. Reykjavík: [s.n.], 1881–1884.
- . *Sýslumannaæfir* IV. Reykjavík: [s.n.], 1909–1915.
- Dansk biografisk Lexikon* VIII. Útg. C.F. Bricka. Kjøbenhavn: Gyldendalske Boghandels Forlag, 1894.
- Helgi Þorláksson. *Saga Íslands* VI. Ritstjóri Sigurður Líndal. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag/Sögufélagið, 2003.
- Íslenska alfræðiorðabókin* II. Reykjavík: Bókaútgáfan Örn og Örlygur, 1990.
- Jón Helgason og Anne Holtsmark. *Háttalykill enn forni*. Útg. Jón Helgason og Anne Holtsmark. Bibliotheca Arnarnagæana I. Hafniæ: Munksgaard, 1941.

- Katalog over Den Arnemagnæanske håndskriftsamling II.* Ritstj. [Kristian Kålund]. Kaupmannahöfn: Gyldendalske boghandel, 1892–1894.
- Krummacher, Hans-Henrik. „Das barocke Epicedium. Rhetorische Tradition und deutsche Gelegenheitsdichtung im 17. Jahrhundert.“ *Jahrbuch der deutschen Schillergesellschaft* 18 (1974): 89–147.
- Margrét Eggertsdóttir. *Barokkmeistarinn. List og lærdómur í verkum Hallgríms Péturssonar*. Rit 63. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 2005.
- Páll Eggert Ólason. „Fólginn nöfn í rímum.“ *Skírnir* 89 (1915): 118–132.
- . *Íslenskar æviskrár I*. Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag, 1948.
- . *Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi IV*. Reykjavík: Bókaverzlun Ársæls Árnasonar, 1926.
- . *Skrá um handritasöfn Landsbókasafnsins II*. Reykjavík: [Landsbókasafn Íslands], 1927.
- . *Skrá um handritasöfn Landsbókasafnsins III*. Reykjavík: [Landsbókasafn Íslands], 1935–1937.
- Sigurjón Páll Ísaksson. „Magnús Björnsson og Möðruvallabók.“ *Saga* 32 (1994): 103–151.
- Sverrir Tómasson. *Formálar íslenskra sagnaritara á miðöldum. Rannsókn bókmenntahefðar*. Rit 33. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar, 1988.
- Þórunn Sigurðardóttir. „Á Krists ysta jarðar hala“. Um séra Guðmund Erlendsson í Felli og verk hans“. *Skagfirðingabók*. 37 (2016): 171–184.
- . „Erfiljóð. Lærð bókmenntagein á 17. öld.“ *Gripla* 11 (2000): 125–180.
- . *Heiður og huggun. Erfiljóð, harmljóð og huggunarkvæði á 17. öld*. Rit 91. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, 2015.

ÁGRIP

Undanvillingur rekinn heim: Um „lausavísu“ Magnúsar Ólafssonar í Laufási

Lykilorð: lausavísa, höfundareign, erfiljóð, Magnús Ólafsson í Laufási, Lbs 2388 4to

Í útgáfu sinni á *Magnúsarkveri*, með kvæðum eftir sr. Magnús Ólafsson (um 1573–1636) í Laufási, birtir Anthony Faulkes lausavísu sem varðveitt er í handritinu Holm. Papp. 8vo nr 25 í Konunglega bókasafninu í Stokkhólmi. Hann virðist þó hafa ákveðnar efasemdir um að vísan sé réttilega eignuð Magnúsi. Í greininni eru aftur á móti færð rök fyrir því að vísan sé nær örugglega eftir Magnús Ólafsson. Ekki hefur áður verið fjallað um vísuna, tilefni hennar, innihald eða form, sem þó er allsérstætt og áhugavert. Skáldið felur eiginnaframt sitt, Magnús, í vísunni með því að nota heiti rúnastafa og ljóst er af orðalagi að vísan hefur verið ort sem hluti af lengra kvæði. Komið hefur í ljós að nafnavísan er uppskrifuð

sem lokaerindi erfiljóðs sem varðveitt er í handriti á Landsbókasafni Íslands – Háskólabókasafni undir safnmarkinu Lbs 2388 4to. Tilgáta er sett fram um að handritið hafi verið skrifað á Norðurlandi en í handritaskrá er það eignað skrifara á Suðurlandi. Kvæðið er erfiljóð um Björn Benediktsson, son velunnara Magnúsar, Benedikts Halldórssonar. Af kvæðinu má ráða að kunningsskapur hefur verið á milli skáldsins og viðtakenda erfiljóðsins. Það er augljóslega ort af lærðum manni sem jafnframt hefur haft áhuga á fornu íslensku skáldamáli, sem Magnús hafði óneitanlega eins og önnur erfiljóð eftir hann bera með sér sem og vinna hans við Snorra-Eddu (Laufás-Eddu) og önnur fræðastörf. Þá kemur fram í kvæðinu áhugi á talnadulspæki sem sjá má í öðru erfiljóði eftir séra Magnús. Erfiljóðið bætist hér með við útgefið heildarsafn skáldsins en auk þess er um að ræða eitt af elstu erfiljóðum sem varðveist hafa á íslensku eftir siðbreytingu.

SUMMARY

A stray stanza driven home: About a „lausavísa“ by Magnús Ólafsson of Laufás

Keywords: „lausavísa“, eulogy, authorship, Magnús Ólafsson of Laufás, Lbs 2388 4to

In his edition of *Magnúsarkver*, containing poems by Reverend Magnús Ólafsson of Laufás (ca 1573–1636), Anthony Faulkes prints a single stanza (*lausavísa*) preserved in the manuscript Holm Papp. 8vo nr 25 in the Royal Library in Stockholm. The editor seems, however, to have certain doubts about the authorship of the stanza. In this article, it is argued that the stanza is almost certainly composed by Magnús Ólafsson. Although the stanza is unusual and interesting, it has not previously been examined with regard to its occasion, content or form, for example. The poet conceals his given name in the stanza by using the names of runic letters. Furthermore, it is obvious from the wording that the stanza must originally have belonged to a longer poem. And indeed, it can be found as the final stanza in a lengthy and previously unpublished funeral poem (*erfiljóð*), preserved in a manuscript at the National Library of Iceland, call mark Lbs 2388 4to. It is suggested in this article that the manuscript was transcribed in the north of Iceland although in the manuscript catalogue it is attributed to a scribe in the southern part of the country. The poem is a funeral eulogy about Björn Benediktsson, the son of Magnús's early mentor Benedikt Halldórsson. From the poem it can be deduced that the poet and the recipients of the poem knew each other. The poem was obviously composed by a learned man who had an interest in Old Norse poetic language, which Magnús Ólafsson indisputably had, as can be seen from the funeral poems he is known to have composed as well as his work on the

Poetic Edda (the Laufás Edda) and other scholarly works. Moreover, an interest in numerology can be discerned in the poem; this is also found in another funeral poem attributed to Magnús Ólafsson. The edition of the poem in this article is an addition to the previously published corpus of Magnús Ólafsson's works. Furthermore, it is one of the oldest funeral poems preserved in Icelandic from after the Reformation.

Þórunn Sigurðardóttir
Rannsóknarprófessor
Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum
Árnagarði v/Suðurgötu
IS-101 Reykjavík
thorunn.sigurdardottir@arnastofnun.is / thsig@hi.is